

REGIONÁLNÍ GEOGRAFIE LATINSKÉ AMERIKY

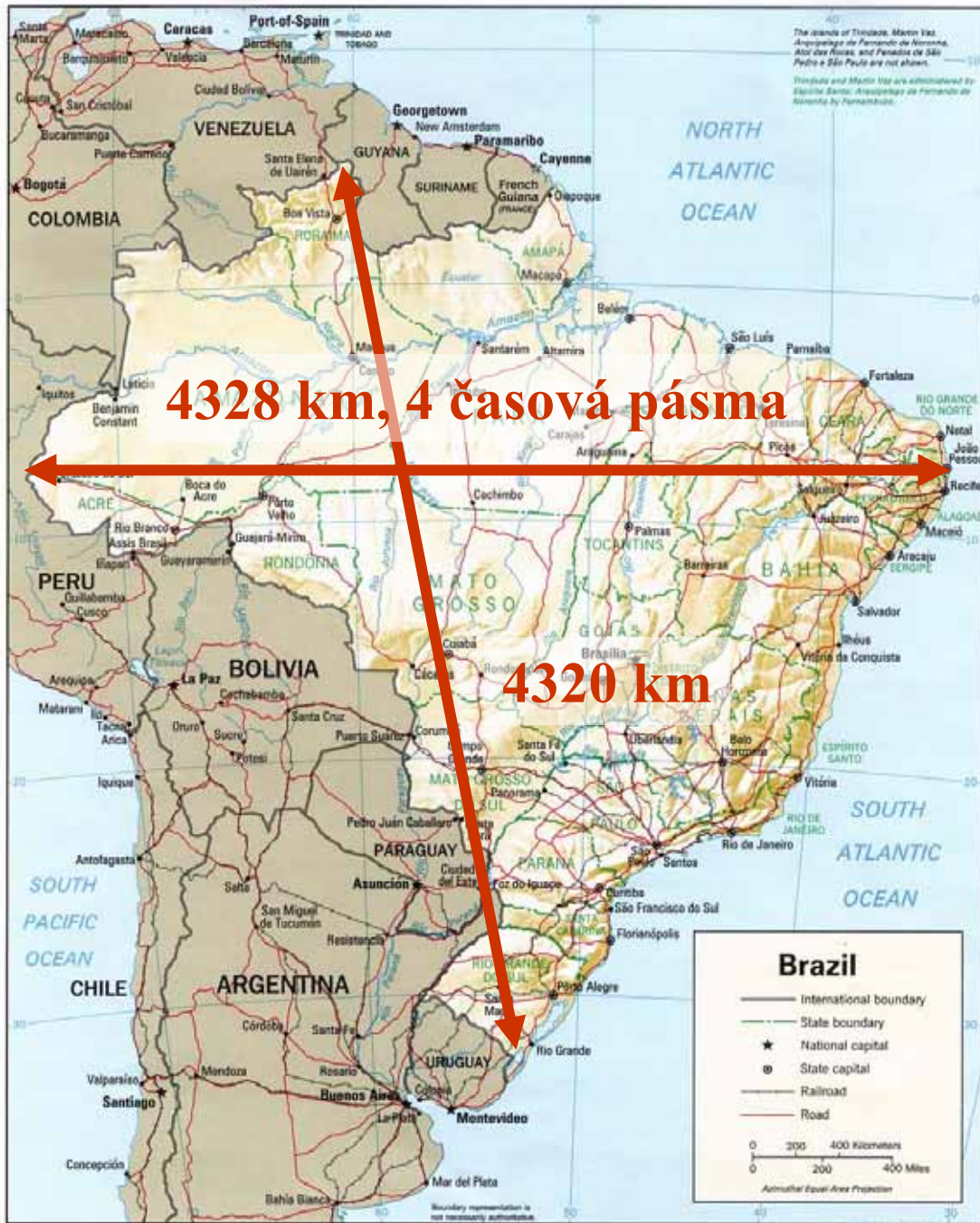
12. přednáška

Brazílie

Poloha

- 5. největší stát světa – 8,5 mil. km² (je větší než všechny evropské země dohromady (bez Ruska))
- zabírá téměř polovinu JA
- sousedí se všemi jihoamerickými státy s výjimkou Chile a Ekvádoru (délka hranic 23 tis. km, pobřeží cca 7,5 tis. km)

The islands of Trinidad, Martinique, Arquipélago de Fernando de Noronha, Atol das Rocas, and Fernando de São Pedro e São Paulo are not shown.
Trinidad and Martinique are administered by British Guiana; Arquipélago de Fernando de Noronha by Pernambuco.

Povrch

- 40 % plochy státu zaujímají nížiny
- 57 % zbytek tvoří pohoří a náhorní roviny – většinou málo členité, zarovnané povrchy
- jen 3 % území přesahuje výšku 900 m n. m.
- geologicky klidná oblast

Příroda

- Rozsáhlé území Brazílie lze rozdělit na tři odlišné přírodní celky:
- **Guyanská vysočina** – na S, nejvyšší horstvo státu (Pico da Neblina, 3 014 m n. m.).
- **Amazonská nížina** – podnebí rovníkové, stále horké a vlhké, s malými výkyvy teplot a vysokými celoročními srážkami. Porost tvoří tropický deštný les (selvas) s velkým bohatstvím rostlinných druhů. Silné kácení lesů v posledních letech (těžba dřeva, osídlování) ⇒ obavy o následky v klimatu

Příroda

- **Brazilská vysočina** – zaujímá V a J Brazílie; soubor pahorkatin, náhorních plošin, vrchovin a hornatin, výšky nejčastěji dosahují 1 000 – 1 500 m n. m. a vzrůstají směrem k atlantskému pobřeží
  - nejvyšší části jsou u pobřeží Atlantiku – Serra de Mantiqueira s nejvyšší horou **Pico da Bandeira** (2 890 m n. m. – až do 20. století považována za nejvyšší horu Brazílie).

Příroda

- podnebí tropické, s výraznějším obdobím sucha v zimě (tři až čtyři měsíce)
- Část odvodňována do Amazonky, část do Atlantského oceánu (řeky Uruguay, Paraná aj.)
- převládá savana, přecházející v suchou step s ostnatými keři. Na JZ močály Pantanal

Příroda

- Na hranicích Brazílie a Argentiny vodopády Iguazu (výška 57–72 m, celkem 275 jednotlivých peřejí o celkové šíři 4 km, hlavní peřej, tzv. Ďáblova rokle, široká 1 km).

Podnebí

- rozdílné klima v závislosti na poloze vzhledem k rovníku a oceánu
- rozdíly hlavně ve srážkách, teploty na celém území obdobné (přes 22 °C), ovlivňuje je ale nadmořská výška (v Amazonské nížině víc, ve vyšších polohách Braz. vysočiny jen 16 °C)
- rozdíl teplot během roku: na severu nevýznamný, na jihu výraznější

Podnebí

- **vlhké rovníkové klima** převládá v oblasti Amazonky
  - vysoké teploty i srážky po celý rok, maximum srážek v období leden - březen
- **subekvatoriální klima** v Brazilské vysočině ve středu a na východě země
  - vysoké teploty po celý rok, srážky podle vzdálenosti od oceánu o ročního období: většina srážek připadá na říjen až březen

Podnebí

- **klima náhorních rovin** typické pro náhorní rovinu Planalto, na které bylo vybudováno hlavní město Brasília, stát Minas Gerais a horské oblasti státu Rio de Janeiro
  - mírné teploty, nepravidelné deště a již odlišná roční období – deštivé léto (leden: 22 °C) a suchá zima (červenec: 18 °C)
- **Subtropické klima** v jižní Brazílii
  - mírnější teploty, srážky rovnoměrně rozložené po celý rok. V zimním období (červen – srpen) mohou být i teploty pod 0 °C, výjimečně sníh.

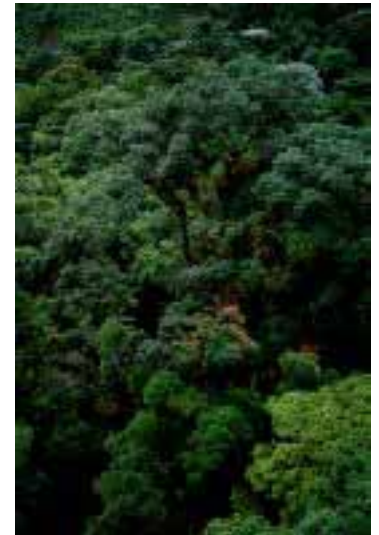
Podnebí

- **suchý mnohoúhelník** (*polígono das secas*)
  - Zhruba 1 mil. km² (státy Ceará, Rio Grande do Norte, Paraíba, Pernambuco, Alagoas, Sergipe – středem mnohoúhelníku protéká řeka São Francisco)
  - Srážky jsou nižší (kolem 600–700 mm), zemědělství ale výrazně komplikuje dlouhé období sucha (6 až 8 měsíců) ⇒ oblast je nejchudší částí Brazílie
  - Území je definováno i legislativně a od roku 1936 let je cílem státních rozvojových programů (stavby přehrad, apod.) – až dosud nepřilíživě úspěšných
  - Příčina sucha: více hypotéz, asi vychýlení zóny tropické konvergence v důsledku rozdílné teploty S a J Atlantiku

Vegetace – amazonský prales

- amazonský deštný les pokrývá 42 % území Brazílie (3,6 mil. km² na území Brazílie a 2,4 mil. km² na území sousedních států).
- největší deštný les na světě
- dlouhodobý problém: zabírání pralesa pro zemědělství a jejich devastace při těžbě, průmyslové výrobě apod. (nenávratně zničeno asi 15 % plochy)
- Většina vymýcených pralesů v Brazílii se využívá pro pastvu dobytka

Vegetace – atlantský prales

- původně se rozkládal od Rio Grande do Norte a do Rio Grande do Sul
- v současnosti hlavní průmyslová centra země a intenzivní zemědělství
- velká část pralesa byla přeměněna na kulturní krajinu

Vegetace – caatinga

- v severní oblasti a ve státu Minas Gerais
- zabírá 11 % brazilského území
- suchá oblast, rostliny přizpůsobené nedostatku vody – křoviny, sukulenty ...

Vegetace – cerrado

- centrální planiny o rozloze 2 mil. km²
- otevřená savana porostlá travou a stromy

stát Minas Gerais

Vegetace – Pantanal

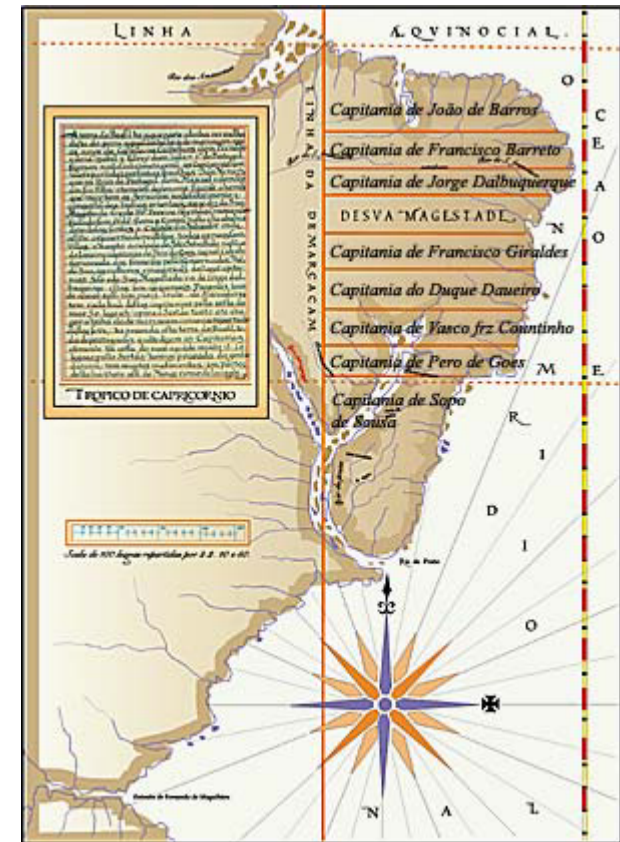
- největší mokřadní ekosystém světa (podél řek Paraná a Paraguay, rozloha asi 230 tis. km², z toho v Brazílii 140 tis. km²)

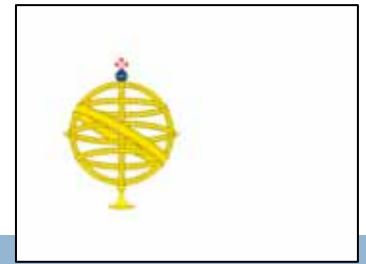
Dějiny

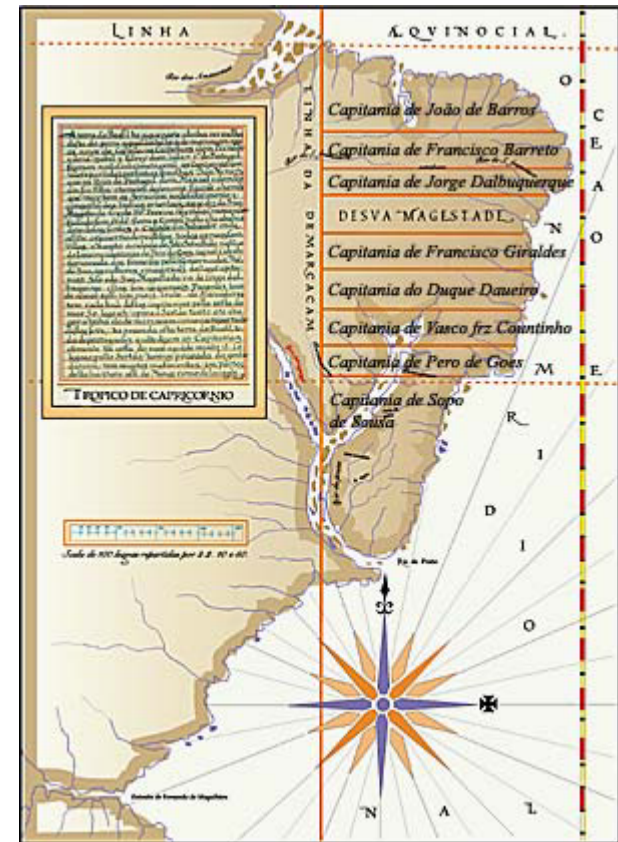
- původně osídleno indiánskými kmeny (Tupióvé, Aravakové aj.).
- 28. 1. 1500 španělská Pinzónova výprava (vedl ji **Vicente Yáñez Pinzón**) prozkoumala SV pobřeží dnešní Brazílie vč. ústí Amazonky
- 22. 4. 1500 objevil Portugalec **Pedro Álvares Cabral** [ˈpeðɾu ˈatʎerjʃ kɐˈβɾal] pobřeží dnešního státu Bahía a prohlásil je za majetek Portugalska
- spory o hranice španělských a portugalských držav:
  - 1493 bula papeže Alexandra VI. **Inter caetera** – cca poledník 38° z.d.
  - 1494 **smlouva v Tordesillas** – cca $46^\circ 37'$ z.d.
- spory vyřešeny až **1750 madridskou smlouvou** (Moluky, Filipíny, Z hranice Brazílie)

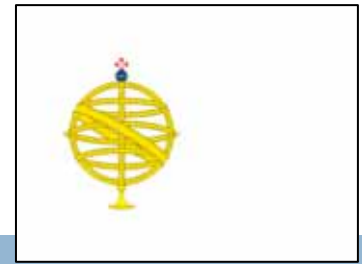
Dějiny

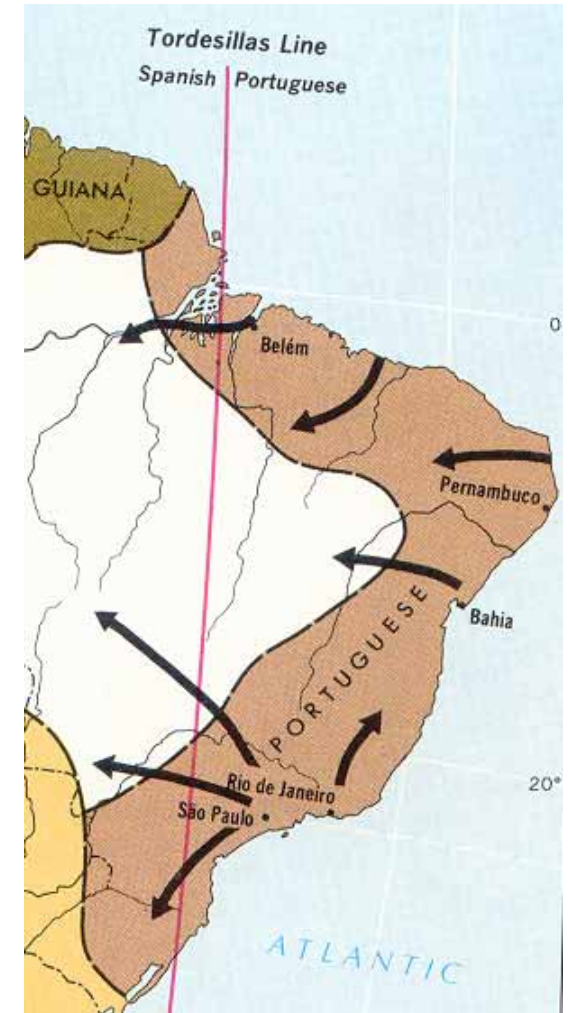
- Zpočátku mírný nezájem (Portugalsko bylo zaujato Indií), **Martim Afonso de Sousa** mapuje pobřeží a zakládá řadu místodržitelství
- 1548 bylo vybudováno sídlo guvernéra, kterému všechna místodržitelství podléhala, založeno první hlavní město Brazílie – Salvador

Dějiny

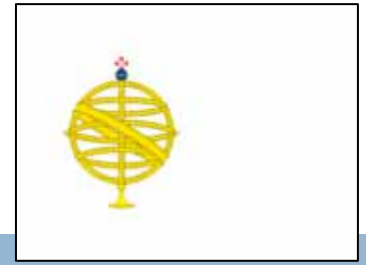

- Rozvoj plantážnictví ⇒ dovoz **otroků z Afriky** (v letech 1530–1886 až 3,6 mil.)
- Domorodé obyvatelstvo zatlačováno do vnitrozemských pralesů (decimováno evropskými chorobami a vybíjením)
- boje s interventy – zpočátku Francouzi, později (1624–1654) Holanďané, které přilákala produkce cukru na brazilských plantážích

Hlavní směry pronikání Portugalců

Dějiny

- počátek 18. století: objev zlata v oblasti Minas Gerais, hospodářské i politické centrum se přemístilo na jih. Roku 1763 novým hlavním městem Rio de Janeiro
- 1788–9 Tiradentovo spiknutí: první pokus o vyhlášení nezávislosti (odhalen ještě ve fázi příprav)
- 1808 po napadení Portugalska Napoleonem přesídlil portugalský král João do Brazílie, v Riu sídlil do roku 1818
- Během této doby získávají silné pozice u dvora brazilští kreolové, po roce 1818 jsou jejich pozice ohroženy

Joaquim José da Silva Xavier zvaný **Tiradentes** (1746–1792)
vůdce prvního spiknutí usilujícího o nezávislost
Výroční den poprav – 21. 4. – je brazilským státním svátkem

Dějiny

- 7. 9. 1822 **provolání z Ipirangy** – Joãův syn, místodržitel Pedro, odmítá příkaz portugalského parlamentu k návratu do země (údajně ho zadupal do země) a vyhláší nezávislost Brazílie (od října 1822 císařství)
- na rozdíl od španělských kolonií udržena jednotná území
- Absolutistická vláda, ale také ukončení obchodu s otroky (1826)
- 1825–28 válka s Argentinou, důsledek: nezávislost Uruguaye
- 1831 abdikuje ve prospěch svého 5letého syna a vrací se do Portugalska (kde pro změnu vládl jeho 11letá dcera)

brazilský císař Pedro I.
plným jménem *Pedro de Alcântara Francisco António João Carlos Xavier de Paula Miguel Rafael Joaquim José Gonzaga Pascoal Cipriano Serafim de Bragança e Bourbon*

Zlatý věk

- 1831–1889 vláda Pedra II.
- konstituční vláda
- řada sociálních a politických reforem
- stát decentralizován, v letech 1831–48 ale potlačovány separatistické revolty
- Politicky soupeření konzervativců a liberálů (střety ale méně násilné než v Mexiku)
- 1864–70 válka s Paraguay, územní zisky
- 1888 korunní princezna Isabel podepsala tzv. Zlatý zákon (*Lei Áurea*), který zrušil otroctví
  - abolicionismus měl ale výsledky už dříve (1871 – děti otroků svobodné)
- následné nepokoje velkostatkářů, 15. listopadu 1889 byla císařská rodina vypovězena, **Brazílie prohlášena republikou**

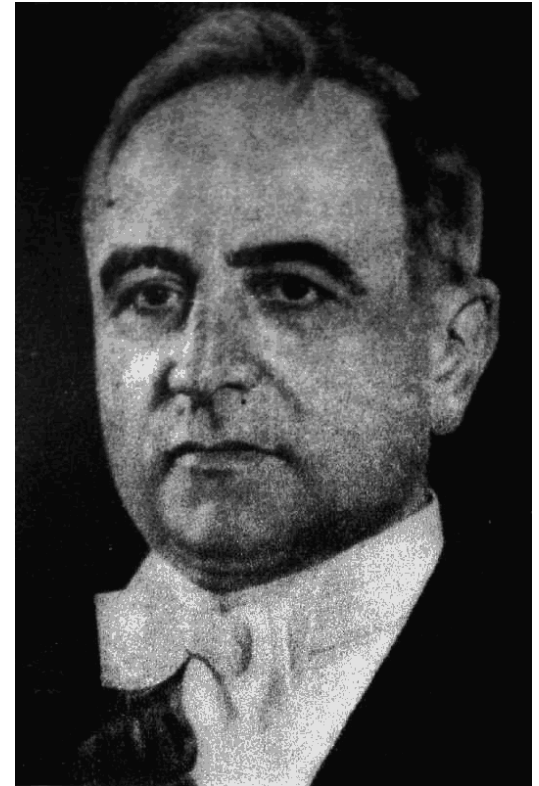

brazilský císař Pedro II.
plným jménem *Pedro de Alcântara João Carlos Leopoldo Salvador Bibiano Francisco Xavier de Paula Leocádio Miguel Rafael Gabriel Gonzaga*

Dějiny

- od 1889 tedy federativní republika, politicky značně nestabilní
- 1930–45 **Getúlio Dornelles Vargas** [ze'tulju dor'nelis varges]
  - původně umírněný liberál
  - politickým sporům mezi krajní levicí i velmi silným fašistickým hnutím vyvolaných krizí na poč. 30. let chtěl zabránit převzetím diktátorských pravomocí v roce 1937
  - program tzv. **nového státu** (*Estado novo*) – silná role státu a armády (po vzoru Mussoliniho, Hitlera a Stalina), korporativismus, zneužívání odborů, státní industrializace a rozvoj infrastruktury (mj. rozvoj těžby, metalurgie a těžkého průmyslu – značně podpořeno i 2. světovou válkou)
  - zachovány politické strany (Vargas založil Stranu práce)
  - nedůvěra k velmocím
  - ekonomicky poměrně úspěšné, celková koncepce se ale neosvědčila

Getúlio Dornelles Vargas
Prezident Brazílie 1930–45
a 1951–54

Dějiny

- Na přelomu 50. a 60. let 20. stol. byl prezidentem **Juscelino Kubitschek de Oliveira**, po matce českého původu
  - původně chirurg
  - předci rodiny pocházeli pravděpodobně od Třeboně
  - působil jako starosta Belo Horizonte, guvernér Minas Gerais, prezidentem v letech 1956–61 za Vargasem založenou Stranu práce
  - program **industrializace** (heslo „50 let pokroku v pěti letech,“) a substituce dovozu, i za cenu zadlužování
  - Program rozvoje vnitrozemí (mj. vybudování nového hlavního města)
  - Později senátor, exil, bankéř
  - zemřel v roce 1976 při autonehodě

Juscelino Kubitschek

Dějiny

- V 60.–80. letech vojenské vlády, pokračuje industrializace (1970: průmyslové výrobky 13,5 % exportu, 1980: 39,6 %)
  - ▣ 1964–74 – zlatý věk – HDP roste až do ropné krize o 9 % ročně, obyvatelstvo (až 30 mil.) se přesouvá do měst, roste hlavně automobilový průmysl
  - ▣ Zároveň zadlužování
  - ▣ 80. léta: důraz na rozvoj exportu: hliník, ropa, železná ruda ... rychlý výzkum a otevírání nových ložisek
  - ▣ Rozvoj výroby elektřiny (hlavně vodní energie, původně plánováno i masivní využívání jaderné energie)
- v současnosti stabilní demokracie
- 1994 vyhlášen plán hospodářské stabilizace (mj. zaveden real, pátá měna za sedm let).

Obyvatelstvo

- Brazilci tvoří – s výjimkou indiánů – jednotný národ a nejsou rozděleni rasovými předsudky
- Oficiální údaje: 54 % obyvatelstva běloši (hlavně na jihu státu), 39 % mulati, mestici a zambové, 6 % černoši (zejména v severní části státu).
- odlišné chápání rasových kategorií: za bělochy jsou považováni i ti, kteří mají 1/4 černošské krve (v USA je hranicí 1/16, v některých oblastech až 1/64).
- Podle kategorií v USA: běloši 35 %, zbytek černoši a mulati

Obyvatelstvo

- Brazílie má v současné době (2008) 190–196 milionů obyvatel
- rychlý růst se zpomaluje (1890: 14 mil., 1960: 70 mil., 1980: 119 mil.), dnes roční přírůstek 1,24 % a saldo migrací -0,09 %
- hustota zalidnění je naopak poměrně nízká: 23 ob. na km²

Kontroverze ohledně počtu ...

U.S. Census Bureau

10 Years on the Web

IDB Summary Demographic Data for Brazil

Year	Population	Year	Population	Period	Growth Rate
1950	53,443	1995	163,543	1950-1960	2.9
1960	71,695	1996	166,074	1960-1970	2.9
1970	95,684	1997	168,547	1970-1980	2.5
1980	122,958	1998	170,956	1980-1990	2.1
1990	151,084	1999	173,294	1990-2000	1.5
2000	175,553	2010	195,580	2000-2010	1.1
2001	177,752	2020	211,508	2010-2020	0.8
2002	179,914	2030	222,838	2020-2030	0.5
2003	182,033	2040	228,454	2030-2040	0.2
	184,101	2050	228,427	2040-2050	0.0

POPULAÇÃO TOTAL E PROPORÇÃO DA POPULAÇÃO POR SEXO, GRANDES GRUPOS DE IDADE E SITUAÇÃO DE DOMICÍLIO

	1980	1990	1996	2000
População total (1)	119.002.706	146.825.475	157.070.163	169.799.170

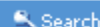
ur Population, by Age and Sex: 2000 and 2025
(ation in thousands)

Ministério do Planejamento, Orçamento e Gestão

Destaques do governo

Estimated Population
182.608.605

Português

Español

Indicators

Population

Economy

Geoscience

Download

Calendar

Obyvatelstvo

- Komplexní rasová struktura, ve sčítání (2006) klasifikoval Brazilský institut geografie a statistiky 5 rasových kategorií převážně podle barvy kůže:
  - bílí (branco) 49,7 %
  - hnědí (pardo) 42,6 %
  - černí (negro) 6,9 %
  - žlutí (amarelo) 0,5 %
    - hlavně japonského a čínského původu
  - domorodci (*povos indígenas*) 0,3 %
- náboženství:
  - asi 80 % obyvatel patří podle oficiálních statistik do katolické církve, tento údaj zahrnuje ale i vyznavače různých afro-křesťanských kultů (macumba, condoblé a pod.) – **země s největším množstvím obyvatel katolického vyznání na světě**
  - V posledních letech se rychle zvyšuje podíl protestantů (z 9 % v roce 1991 na 15,4 % v roce 2000).

Afrobrazilci (*Afro-brasileiro*)

- **Afrobrazilci** jsou občané Brazílie afrického nebo převážně afrického původu
- Brazílie má největší populaci černošského původu mimo Afriku
- Zahrnují 2 kategorie, ke kterým je možné se přihlásit ve sčítání (2006):
  - 6,9 % – **černí** (*negro*)
  - 42,6 % – **hnědí** (*pardo*)
- Za Afrobrasilce lze tedy považovat 49,5 % brazilského obyvatelstva
- Skutečný podíl „africké krve“ je vyšší, 85 % obyvatel má alespoň 10 % „afrických genů“
- Vyšší koncentraci mají Afrobrasilci na SV státu, nejvíce ve státě Bahia, kde tvoří 80 % obyvatel

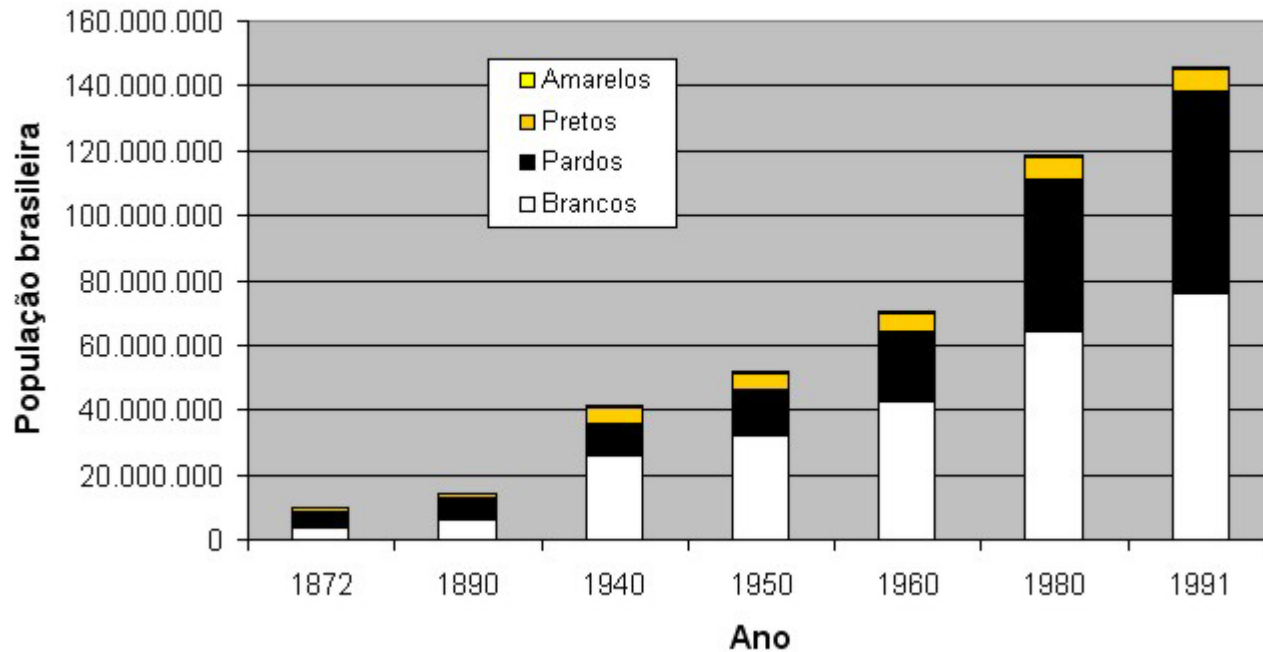

Edison Arantes do Nascimento / Pelé

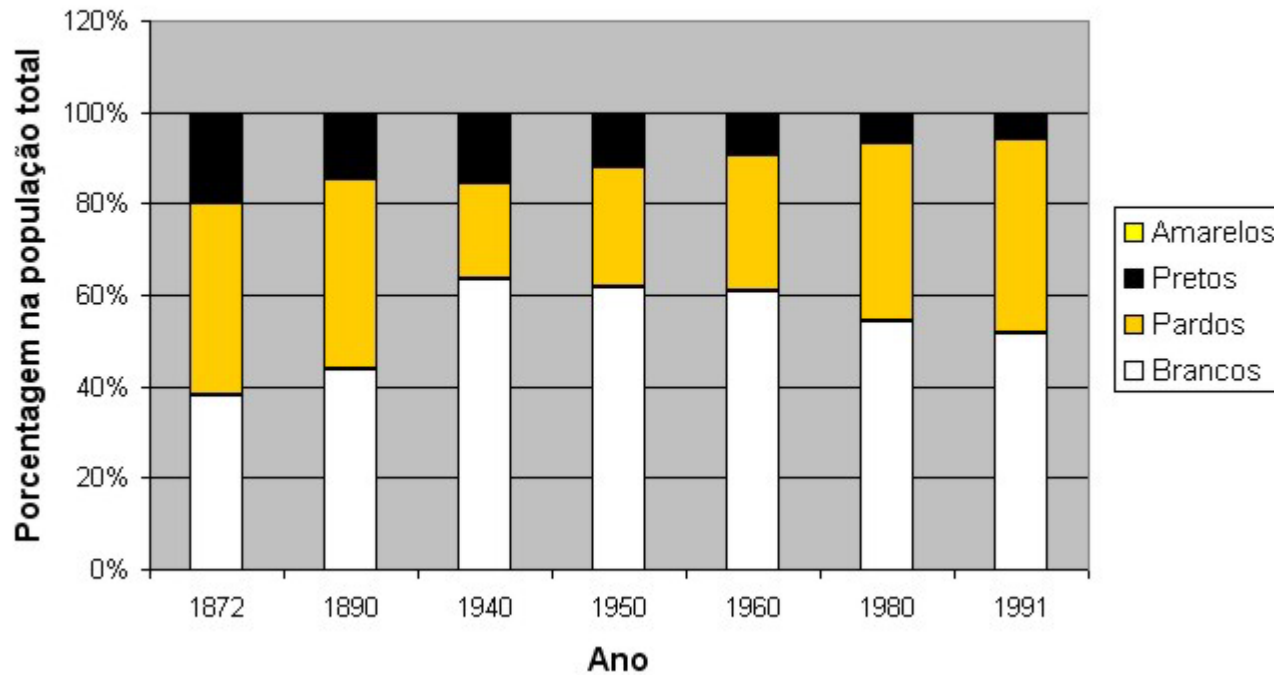
Afrobrazilci – trendy

Evolução da população brasileira conforme a cor (1872-1991)

Afrobrazilci – trendy

Evolução da população brasileira conforme a cor (1872-1991)

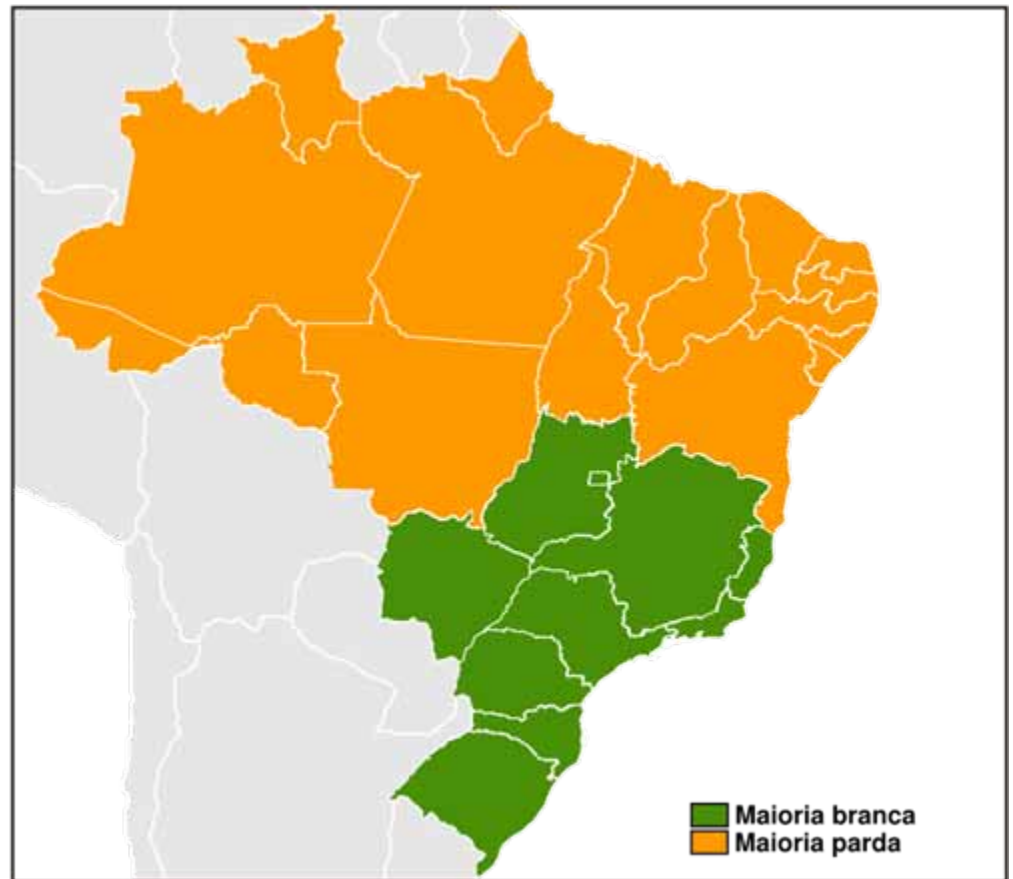

Brazilští běloši (*brancos*)

Genetický původ brazilské populace			
linie	Původ	<i>Negros e pardos</i>	<i>Brancos</i>
mateřská (mitochondriální DNA)	subsaharský	85 %	29 %
	evropský	3 %	38 %
	domorodý	12 %	33 %
otcovská (chromozóm Y)	subsaharský	48 %	2 %
	evropský	50 %	98 %
	domorodý	2 %	0 %

Brazilští běloši (*brancos*)

- Podle sčítání 49,7 % obyvatelstva tvoří **bílí** (*branco*)
- typické černé vlnité vlasy a snědší pleť, na severu má více než 10 % „subsaharských genů“ kolem 75 % bělochů, na jihu asi 50 % bělochů (v USA: 10 %)
- Vyšší podíl mají na jihu (státy Santa Catarina 87,1 %, Rio Grande do Sul 81,7 %, Paraná 73,1 %, São Paulo 67,9 %, Rio de Janeiro 54,6 %)
- Ve většině států ale v menšině (Roraima jen 19,9 %, Bahia 20,3 %, Amazonas 21,0 %)
- Ekonomicky i politicky dominantní složka společnosti

Brazilci portugalského původu (*lusobrasileiro*)

- Základní složka bělošského obyvatelstva Brazílie, portugalské předky má minimálně polovina brazilského obyvatelstva
- Migrace:

Portuguese immigration to Brazil from the beginning of colonization, in 1500, until present day in 1990												
Source: Brazilian Institute for Geography and Statistics (IBGE)												
	Decade											
Nationality	1500-1700	1701-1760	1808-1817	1827-1829	1837-1841	1856-1857	1881-1900	1901-1930	1931-1950	1951-1960	1961-1967	1981-1991
Portuguese	100,000	600,000	24,000	2,004	629	16,108	316,204	754,147	148,699	235,635	54,767	4,605

Další Brazilci evropského původu

- Ostatní migrační vlny z Evropy byly mnohem pozdější, zpravidla až v 2. polovině 19. a ve 20. století
- Z Itálie (dnes 25 mil.) a Španělska (dnes na 15 mil.) přicházeli na konci 19. století a v prvních dvou desetiletích 20. století, často z Galicie, jsou plně integrování
- Z Německa (dnes 12 mil.) a Polska (dnes 1,8 mil.) – hlavně ve 20. letech 20. století
- Během 2. světové války a v poválečném období program asimilace – němčina, japonština a italština dokonce zakázány, zrušeny menšinové školy i tisk
- dnes podstatně uvolněnější, většina přistěhovalců ale už mluví (pouze) portugalsky

Nova Petrópolis
město s převahou obyvatelstva
německého původu

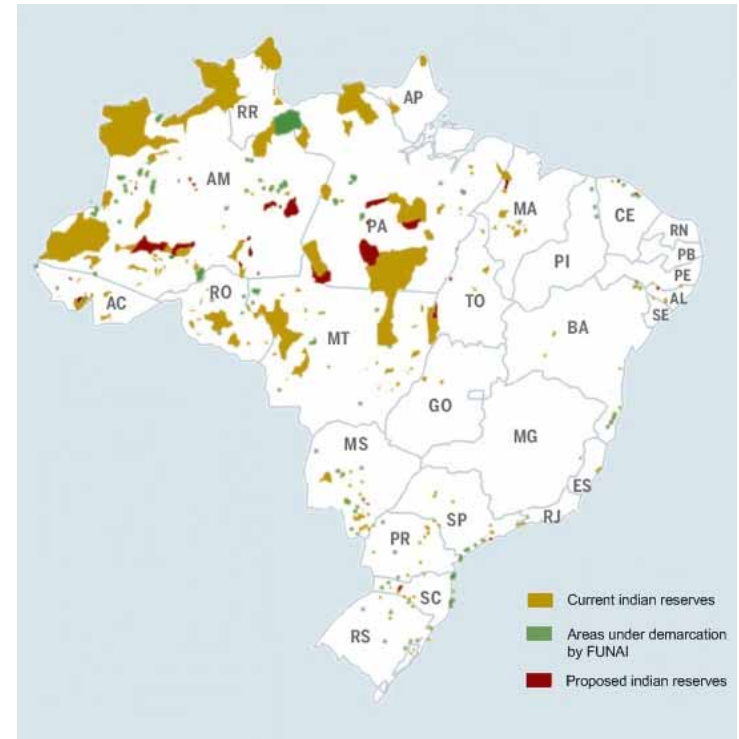
Indiáni

- okolo roku 1500 až 6 milionů
- žili v menších kmenech ve vesnicích, nevyvinuli vyšší kulturu – hlavně lovci, zemědělství a chov dobytka jen v primitivní formě
- dnes jen 519 tis. (sčítání 2006; v tradičních komunitách ale žije jen asi 300 tis.)

Indiáni

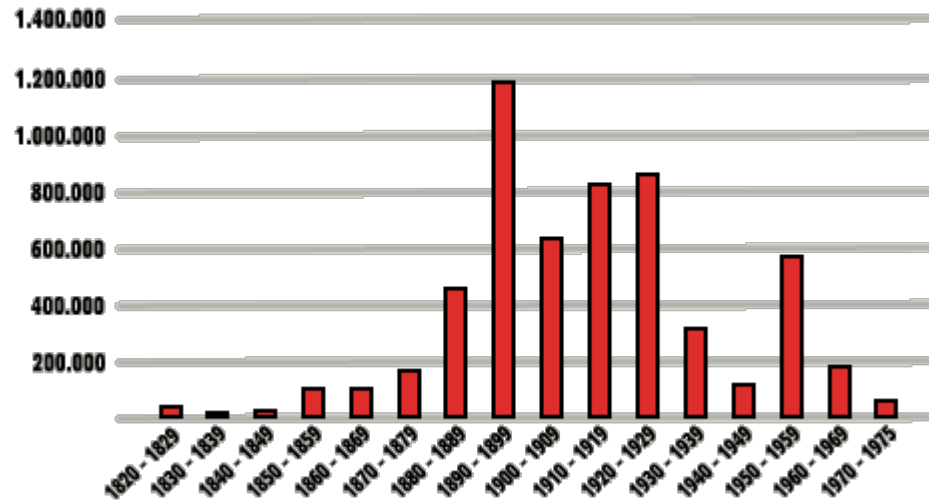
- asi 200 kmenů, z nich 50 bez kontaktu s brazilským „mainstream“, největší kmeny kolem 20 tis. lidí
- ještě v 60.–70. letech 20. století další fáze demografického kolapsu (silnice v Amazonii)
- ústava 1988 zaručila indiánům práva na jejich způsob života a na užívání jejich tradičních území

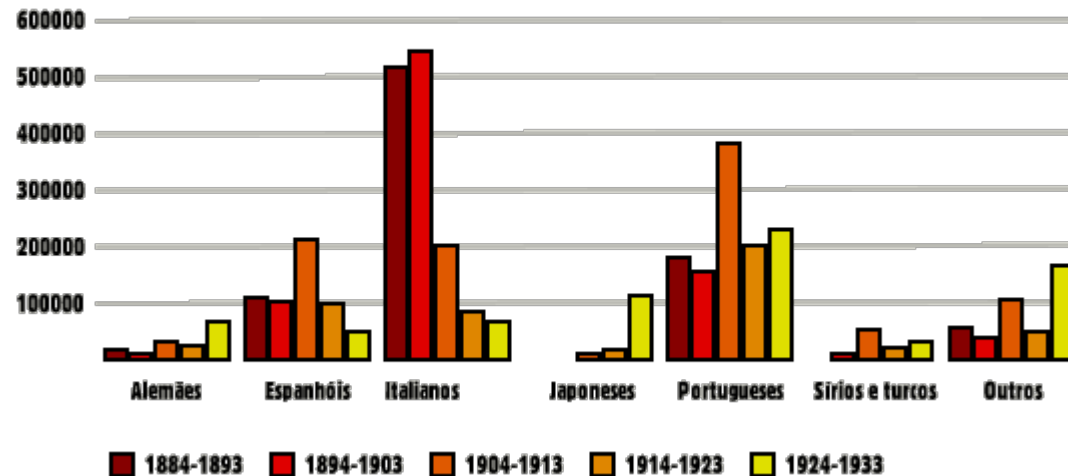
system indiánských rezervací

Imigração no Brasil (1820-1975)

**Imigração no Brasil, por nacionalidade
períodos decenais 1884-1893 a 1924-1933**

Obyvatelstvo

- výrazné soustředění na východě a JV země, hlavně u pobřeží (státy Rio de Janeiro, São Paulo)
- vnitrozemí, severní a SZ část Brazílie má nízkou hustotu zalidnění (státy Amazonas, Mato Grosso)
- míra urbanizace se rychle zvyšuje (asi 3/4 obyvatel žijí ve městech)

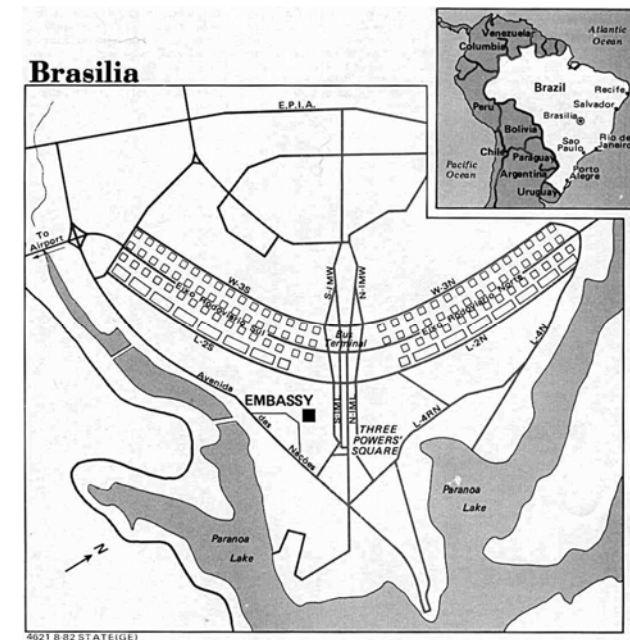
Obyvatelstvo

- Úřední jazyk je portugalština, zde zvaná též brazilština
  - ▣ Od portugalské verze jazyka se liší částí slovní zásoby (africké a indiánské vlivy), pravopisem a výslovností, gramatika je (až na drobné výjimky) stejná.
- počet uživatelů dalších jazyků je omezený (přistěhovalci v 1.–2. generaci, indiáni)

Brasília [bra'ziliɛ]

- Hlavním městem je od 21. 4. 1960 Brasília
- nově vybudována na konci 50. let v řídce osídlené části země (cerrado) na půdorysu letadla (event. motýla); v geogr. středu země (viz vlajka)
- navržena architekty:
  - Oscarem Niemeyerem (významné stavby)
  - Lucio Costou (urbanistická koncepce)
- předchozí hlavní město bylo Rio de Janeiro, před ním Salvador
- Původně zamýšleno jako město s převážně administrativní funkcí, dnes ale už 2,6 mil. obyvatel (4. největší v Brazílii)

Další největší města

- São Paulo – aglomerace 17 mil.
- Rio de Janeiro – aglomerace 11 mil.,
- Belo Horizonte,
- Salvador,
- Fortaleza,
- Nova Iguaçu
- Recife
- Curitiba
- Pôrto Alegre
- Belém

São Paulo [sěũ 'paυlu]

- obchodní a ekonomické centrum země
- moderní a multikulturní (po 3 milionech Portugalců, Italů a černochoů, 1 milion Japonců - tj. největší koncentrace Japonců mimo Japonsko, 1 milion Němců)
- založeno jako misie v roce 1554, rozvoj zejména ve 20. století (1900: 75 tis. obyvatel)

São Paulo – problémy

- živelný urbanistický vývoj – není místo na komunikace a parky
- favely (1,5 mil. obyvatel), bezdomovci (neznámý počet)
- kriminalita (loupeže, únosy)
- záplavy (živelný vývoj zlikvidoval říční síť, kanalizační síť nedostačuje / neexistuje)
- znečištění ovzduší

Rio de Janeiro ['hiw dʒi ʒɐ'nejru]

- v letech 1763–1960 hlavní město Brazílie
- téměř 10 mil. obyvatel, třetina jich žije ve favelách
- socha Krista Vykupitele na vrcholku Corcovada
- kulturní centrum státu – největší fotbalový stadion světa (Maracaná), 24 km mořských pláží (mj. Copacabana), na konci února karneval samby

Brazilská federativní republika

- ústava z roku 1988
- federativní stát – 26 spolkových států + federální území hlavního města
- prezidentská republika, prezident volen na 4 roky
- prezident jmenuje vládu
- dvoukomorový parlament – Národní kongres – tvoří Senát (81 senátorů, po 3 za každý stát, většinová volba na 8 let) a Poslanecká sněmovna (513 poslanců, podle počtu voličů, volba systémem poměrného zastoupení na 4 roky)
- Pol. geo. zvláštnost: volební povinnost pro občany od 18 do 70 let, volební právo pro občany od 16 (!) do 18 a nad 70 let

Politická struktura

- složitější stranická struktura (v parlamentu 15 politických stran)

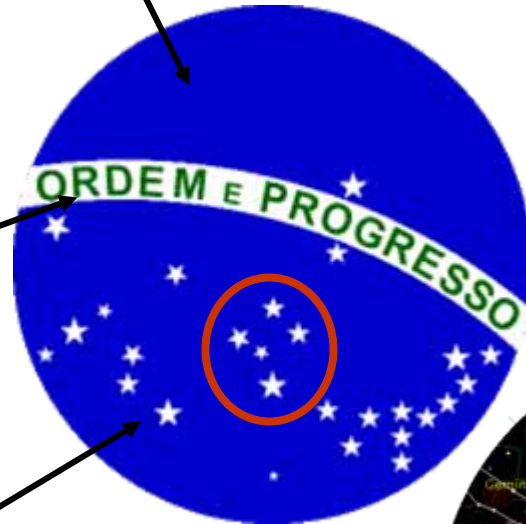
Luiz Inácio Lula da Silva
Prezident 2003–2011,
Dělnická strana

Odbočka pro astronomy

reálná hvězdná obloha v den vyhlášení
nezávislosti v Rio de Janeiru

světový rovník

4 různé velikosti hvězd

Hospodářství

- Agrárně průmyslový stát s velkým surovinovým bohatstvím, rozsáhlou zemědělskou výrobou a pokročilým průmyslem
- Regionální velmoc
- řadí se mezi nejvyspělejší v Latinské Americe, vysoké přebytky vývozu a nízká inflace
- Velký objem zahraničních investic
- Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva: 22 % zemědělství, 26 % průmysl, 52 % služby

Hospodářství

v minulosti velmi malá diverzifikovanost zahr. obchodu:

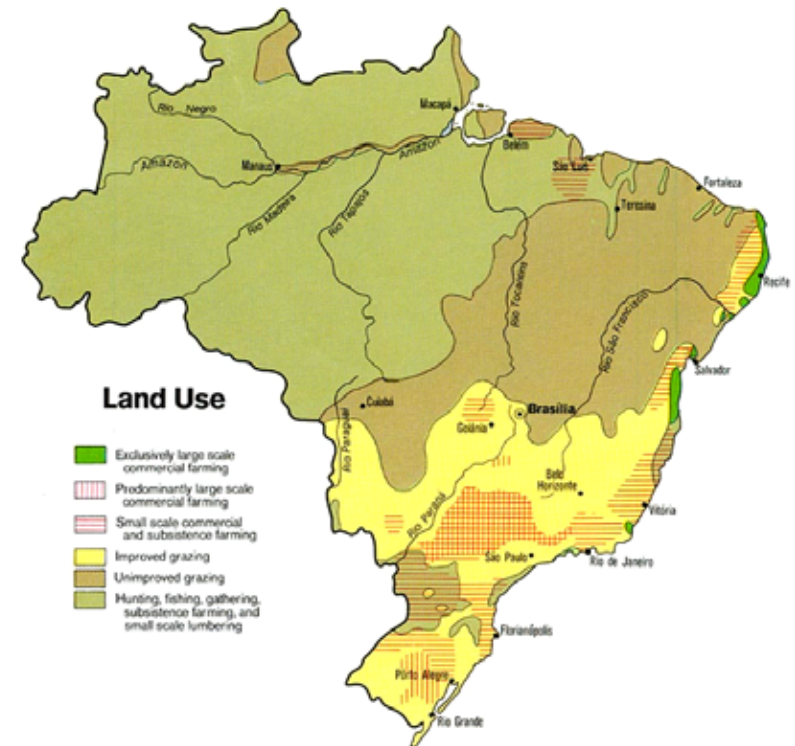
- 16. století: vývoz dřeva (strom pau do brasil také dal název této zemi)
- 16.–17. století: vývoz cukru
- 18. století: zlato a drahokamy
- 19. století: káva a po dobu asi čtyřiceti let kaučuk
- od 30. let 20. století rozvoj zpracovatelského průmyslu, v druhé polovině 20. století rychlý nárůst hrubého domácího produktu (7–9 % ročně, v roce 1973 dokonce 14 %). Dnes (2004) HDP 7 600 USD/osoba

Zemědělství

- Orná půda 6 %, pastviny 22 %, lesy 58 %
- Světově významná produkce mnoha plodin tropického i mírného klimatického pásma
- Přední místa na světě:
  - ▣ káva, sisal, pomeranče, maniok, cukrová třtina, sója, banány, mandarinky, kakaové boby; dále ananas, tabák, bavlna, palma olejná, batáty, brambory, rajčata, fazole, kukuřice, rýže
- Rozsáhlý chov skotu (2. místo na světě) a prasat. Největší stádo koní na světě. Lov ryb a velryb

Zemědělství

- Vysoká těžba dřeva (hlavně jako palivo), sběr přírodního kaučuku, lístků cesmíny paraguayské (na čaj yerba maté), para ořechy
- Obrovská koncentrace vlastnictví půdy, tíživý je zejména problém bezzemků (80 % pracujících v zemědělství), který se brazilská vláda snaží řešit vnitřní kolonizací (Amazonie)

Těžba

- Tradiční hornická země, ohromné surovinové bohatství.
- Světově významná těžba:
  - ▣ rud železa (2. místo na světě, největší ložisko Itabira ve státě Minas Gerais), bauxitu (4. místo na světě), rud dalších neželezných kovů (mangan – také Itabira, chrom, zinek, olovo, nikl, kobalt, hořčík, niob, wolfram, cín), uranové rudy.
- Fosilní paliva (nekryjí ale domácí spotřebu – těží se nekvalitní černé a dokonce i hnědé uhlí, ropa a zemní plyn – stát Bahía)
- drahokamy (diamanty, akvamaríny, ametysty, citríny)
- zlato

Substituce fosilních paliv

- Brazílie je 2. největší výrobce **etanolu** (33 % světové produkce, 42 % produkce etanolu jako paliva) a jeho největší exportér
- Spolu s USA světový leader v produkci **biopaliv**, program trvá už 30 let (produkce i technologie; USA a Brazílie produkují 70 % etanolu a 90 % etanolu používaného jako palivo)
- 100 % čerpacích stanic nabízí biopaliva (E20–E100)
- 12 % automobilů je přizpůsobených na použití biopaliv (v USA 2,8 %, ve Švédsku 2,9 %)

Čerpací stanice Petrobras v São Paulu
A – alkohol (etanol); G – benzín

Průmysl

- Průmysl se soustřeďuje do JV části země (více než polovinu průmyslové produkce zajišťuje stát São Paulo (3 % rozlohy země, 1/5 obyvatelstva).
- Nedostatek fosilních paliv se překonává hledáním alternativních zdrojů (automobily na alkohol).
- Relativní význam potravinářství, textilního průmyslu a podobných odvětví typických pro „rozvojové“ ekonomiky klesá.

Průmysl

- **hutnictví:** největší význam výroba železa a hliníku,
- **strojírenství** se zaměřuje na dopravní prostředky (automobily, motocykly, autobusy), výrobu zemědělských strojů, elektrotechniky a elektroniky.
- **Chemický průmysl** se koncentruje v přístavních městech (dovoz ropy), rychle se rozvíjí hlavně petrochemie a gumárenství, vysoká je i výroba umělých hnojiv.

Průmysl

- **Dřevozpracující průmysl** se rozšiřuje na úkor ochrany lesního bohatství země, rychle se zvyšuje výroba celulózy a papíru.
- **Potravinářský průmysl** je jako jediný rozmístěn relativně rovnoměrně, vyrábí se cukr (nejvíc na světě), alkohol (většinou jako palivo) atd.
- **Výroba elektrické energie:**
  - 91 % v hydroelektrárnách,
  - jaderná elektrárna (1 %),
  - 1/10 elektřiny se dováží (z Paraguaye - Itaipú).

Zahraniční obchod

- *VÝVOZ*: hotové výrobky a polotovary (2/3), káva (10 %), železná ruda, sója, cukr a podobně,
- *DOVOZ*: paliva (1 / 2), stroje a zařízení, chemikálie.
- Hlavním obchodním partnerem jsou USA a země EU, rozšiřuje se výměna v rámci Mercosuru.

Nemoci

- **Zažívací problémy**
- **Žloutenka**
- **AIDS**
- **Břišní tyfus**
- **Malárie**